

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Kadın Mühendisler Komisyonunun 25 Kasım'ın Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü olması nedeni ile 24 Kasım 2012 Cumartesi günü saat 16.00'da MMO İstanbul Şubede " Kadına Yönelik Şiddet " başlığı altında düzenlediği etkinliğe 39 kişi katılım sağladı. Etkinliğe Türkiye Üniteli Kadınlar Derneği Başkanı, Avukat Prof. Dr. Nazan MOROĞLU ve gazeteci, aktivist Ayşe DÜZKAN katıldı.

Nazan MOROĞLU konuşmasına şiddeti, nedenlerini ve sonuçlarını tanımlayarak başladı.

"Kadına yönelik şiddet, dünyada ve ülkemizde, kentli-köylü, eğitilmiş-eğitimsiz, varlıklı-yoksul, genç-yaşlı, ev kadını-çalışan kadın farkı olmaksızın kadınların büyük çoğunluğunun yaşadıkları ortak sorundur. Kadına yönelik şiddet ister kamusal alanda ister özel yaşamda meydana gelsin, kadının

- Fiziksel
- Ruhsal
- Sosyal
- Cinsel
- Ekonomik

açıdan zarar görmesine, acı çekmesine neden olan, onurunu zedeleyen, temel hak ve özgürlüklerini kullanmasını engelleyerek, özgüvenini, girişimcilik ruhunu yitirmesine ve kadınlara karşı ayrımcılığın sürmesine yol açan bir insan hakları ihlalidir.

Kadına yönelik ev içi şiddet, çocukları olumsuz etkilemekte, ailenin ve giderek toplum yapısının bozulmasına neden olmaktadır. Tanık oldukları aile içi şiddet olayları çocukların her açıdan olumsuz etkilenmesine, davranış bozukluğuna, okul başarısızlığına, şiddet eğilimli olmalarına yol açmaktadır.

Kadına ve çocuğa yönelik şiddete yol açan etmenlere baktığımızda, başlıca nedenler:

- Toplumsal nedenler: tarih boyunca süregelen erkek egemen zihniyetin 1900'lerin başında çıkarılan yasalarda ayrımcılık içeren kurullarla pekiştirilmesi ve demokrasinin temel ilkesi olarak kabul edilen kadın-erkek eşitliği yolunda 1970'lerden sonra uluslararası sözleşmelerin itici gücüne rağmen gelişimin ağır işlenmesi;
- Biyolojik nedenler: erkeğin yaratılışının şiddet kullanma eğilimini ortaya çıkarması,
- Psikolojik nedenler,
- Ekonomik nedenler,
- Yoksulluk, kente göç,
- Erken evlilikler,
- Geleneksel kalıplar,
- Namus-töre anlayışı
- Alkol ve uyuşturucu kullanımı,
- Öğrenme ile ilgili nedenler: şiddetin öğrenilen bir davranış biçimi olması, şiddete neden olmaktadır.

Ayrıca çocuk gelin sorunu da bu şiddeti tetiklemektedir. TÜİK verilerine göre son 4 yılda sadece kayda geçen çocuk gelin sayısı 181.000'i aştı. Adli sicil kayıtları da bu artışı kanıtladı ve 18 yaşından küçük kızını evlendirmek için evlenmeye izin davası açan ailelerin sayısı bir önceki yıla oranla %94,2 arttı. Şu an ülkemizde 5 milyondan fazla çocuk gelin var. Bu da; 15 yaşında gelin, 16 yaşında anne, 17 yaşında mutsuz, umutsuz kadın kısır döngüsünü yaratmaya devam ediyor. Oysa, Dünya Çocuk Hakları

Sözleşmesi'ne göre 18 yaşına dek her insan çocuktur, korumak ve desteklemek gerekmektedir.

20. yüzyılın başlarında İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde ilk kez "ekonomik sosyal statü" başlığı altında "kadın statüsü" komisyonu kuruldu. Ancak bu komisyonun kurulması yine de kadınlara herhangi bir hak sağlamıyordu. Kadın hakları konusundan 68 kuşağı kadınları sayesinde bahsedilmeye başlandı. İlk kez 1979'da Birleşmiş Milletlerde kadın hakları konusunda kadınlara yönelik her türlü ayrımcılıkla mücadele konusunda bir yol haritası hazırlandı, bir uluslar arası sözleşme yapıldı. Ancak burada da kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda bir madde bulunmamaktaydı. İlk kez 1993'de "kadını baskılayan her türlü saldırı" başlığıyla kadına yönelik şiddetin adı konuldu ve mücadeleye başlandı. Yani aslında çok yakın bir tarihte başlayarak bugünlere gelindi, ve elbette önümüzde daha çok yol var.

Ülkemizde 2002'ye kadar yasal bir süreç başlamamıştı. Çünkü aile içi şiddet özeldi! Karışılmazdı! Örneğin ekonomik şiddet hala konuşulmuyor. Hâlbuki en büyük mağduriyet burada... Psikolojik şiddet ancak intihar noktalarına gelince fark ediliyor. 2002'de kabul edilen Yeni Medeni Kanun bizim için şiddet konusunda oldukça yetersizdi. Son zamanlarda artan şiddet sonucu geçen 8 Mart'ta kabul edilen 4320 sayılı Ailenin Korunması kanunu da tam istediğimiz gibi olmasa da birçok şeyi kapsamaktadır. Ancak adı yine "aile"dir kadının. Ancak bu kanunun sosyal hayata geçebilmesi için, kanunu kullanabilmemiz için yönetmelikler de çıkmalıdır bunu takip eden. Kanunlar yönetmelikleri olmadan uygulanamazlar. Yönetmelikler, bu kanunu kimler nasıl gerçekleştirecek, nasıl izleyecek, ayrıntıları içermesi gereken belgelerdir. Eksiklikler çok ancak bu kanunla ilk kez "acil durumlarda polis direkt koruma kararı verip, kadını tutabilir" diyor, eskiden polis kadını eve geri gönderirdi. "Koruma süresinde geçinebileceği maddi yardımı sağlar, karşı tarafa 10 güne kadar "zorlama hapsi" verebilir." diyor ki bunlar da adli süreçten önce kadına zaman kazandıran maddeler. Ancak örneğin ŞÖNİM, Şiddeti İzleme Merkezlerinden bahsediliyor ancak bunlar kime bağlı olacak nasıl çalışacak belli değil. Ve en kötüsü sığınma evi sayısı hala çok az.

Sevindirici olan, tüm dünyada şiddete dair bir farkındalık başladı. Geçen yıl İstanbul'da "Uluslar Arası Kadına Ve Aileye Yönelik Şiddetle Mücadele Sözleşmesi" imzalandı. Bu sözleşme şimdiye dek kadın hareketlerinin tüm birikimlerine sahip çok iyi bir sözleşme. Yürürlüğe girmesi hepimiz için çok önemli. Ancak en az 10 ülke imzalamalı ki yürürlüğe girsin. Ancak tek imzalayan ülke biziz. Şimdi diğer Avrupa ülkelerindeki kadın hareketleriyle görüşüyoruz, ülkelerini bu sözleşmenin imzalanması konusunda zorlasınlar diye. Bu sözleşme yürürlüğe girdiğinde yasalarımızın, yargının yetersiz kaldığı her konuda bu sözleşme adres gösterilebilecek."

Nazan Moroğlu konuşmasında kadın mühendisler konusunda bir anısını da aktardı:

"İstanbul Barosu Yönetim Kurulunda olduğum yıllarda ÖSYM'nin gerçekleştirdiği KPSS'na katılımda bazı boş alanlar için başvuru şartlarında adaylarda "erkek" olma şartı arandığını fark ettik. TMMOB'den bazı kadın üyelerine özellikle bu alanlara başvuru yapmalarını söylemesini rica ettik. Böylece bu kadın mühendislerin başvuruları kabul edilmeyince biz de dava açabildik ve TMMOB'nin desteği ile bu başvurular yapıldı ve reddedildi, biz de dava açtık. Danıştaydan ders gibi "ayrımcılık karşıtı" bir karar çıktı. Kadın mühendisler denince ilk aklıma gelen budur."

Gazeteci, feminist yazar, aktivist **Ayşe DÜZKAN** konuşmasına çarpıcı bir karşılaştırma ile başladı:

"Biz sosyalist gazeteciler, 2000-2006 arası yaşanan ölüm oruçları ve hayata dönüş operasyonları için çok ağır sözlerle hükümeti eleştirip, durumu anlatan ağır yazılarla olayları dünyaya aktardık. Bunlar durdurulsun diye kampanyalar, eylemler düzenledik. Ancak basit bir hesapla çok çarpıcı bir sonuç çıkıyor karşımıza: Bu faşizan eylemler sonucu 122 kişi hayatını kaybetmiş ve ülke tarihinde kara bir leke olarak yerini almıştı.

Oysa aynı yıllar içinde aile içi şiddet sonucu ölen kadınların sayısı 3000 idi. Ne medya, ne devlet, ne toplum, kimse fark etmedi...

Kadına yönelik şiddetin en kötü tarafı, münferit olaylar gibi görülerek üstünün her kesimce kolayca örtülmesi.

Eskiden tecavüz ayıplanan bir suçtu. Alınlarda büyük bir kara leke. Müebbet mahkûmlar cezaevlerinde tecavüz sanıklarını öldürürdü örneğin. Ancak günümüzde, muhafazakârlaşmanın da sonucu olarak tecavüz ve tecavüzcüler meşrulaşmaya başladı. Çünkü kadın açık giyinmişti, çünkü kadın gece sokağa çıkmıştı, çünkü kadın hafif meşrepti, hatta aslında onca direnmesine rağmen ya da ölüm korkusuna rağmen *istiyordu...* Tüm bunlar hafifletici sebep olabiliyordu tecavüz davalarında. Çünkü muhafazakâr toplumlarda kadının yeri eviydi, görevleri

ailisine karşıydı yalnızca; kadının sokakta, işte, meydanlarda işi yoktu. Günümüzde bir kadın çalıştığı halde, ekonomik gücü olduğu halde boşanamıyor ve çoğunlukla korkudan boşanamıyor.

Daha kötüsü bu muhafazakârlaşma bizim ülkemize de özgü değil. Mesela Malezya'da 2000'li yıllarda kezzap atma geleneği başladı. Bir erkek, kadına evlenme teklif etti ve reddedildi, hemen kadına kezzap atıyordu. Kadınlara dehşet salan, onları sindiren bir davranış!

Türkiye'de kadın hareketlerini hızlandıran, ilkleri başlatan şey de Antalya'da bir hâkimin, kendisine aile içi şiddet nedeniyle boşanma talebiyle gelen bir davayı "kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin diye bir atasözü bile var; bu bir boşanma nedeni olamaz" demesiydi. 1987'de bu duruma karşı Şirin Tekeli önderliğinde "Aile İçi Şiddete Karşı Yürüyüş" eylemi gerçekleşti, bu örgütlülük sırasında "mor çati" fikri ortaya çıktı ve ilk kez bir yol haritaları hazırlandı.

Aslında 25 Kasım, kadınları erkek şiddetinden korumak için değil, devlet şiddetinden korumak için başlamıştı. 1960'da Dominik Cumhuriyetinde ülkeyi diktatörlükle yöneten Rafael Trujillo'ya karşılığıyla bilinen Mirabal kardeşler adlı üç kız kardeş, Trujillo'nun: "*Ülkede iki tehlike var: Kilise ve Mirabal Kardeşler*" şeklinde yaptığı açıklamadan günler sonra tecavüz edilerek vahşice öldürüldüler. Bunun üzerine 1999'da Birleşmiş Milletler, 25 Kasım gününü "Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü" ilan etti.

Görmemiz gereken bir savaş var şu an. Ciddi bir sınıf savaşı... Ezen ve ezilen savaşı: kadın erkek savaşı! İnanın kapitalizm bile bu kadar sömürüyor. Bir de işin garibi bu kadar kötü olay, bu denli yoğun sömürü ve şiddet varken kadınlara devamlı "evlilik" propagandası yapılıyor. Ve sanki evliliği asıl isteyen hep kadınlar gibi oluyor. Düşünün bir kız nişanlanırken tüm arkadaşları seviniyor, ayakkabısının altına isim yazıyor, ama erkek tarafı arkadaşları "bunu da kaybettik" şeklinde üzüyor. Evlilik kadın için zafer erkek için yenilgi gibi gösteriliyor gençler arasında. Bunu hayretler içinde izliyorum. Hâlbuki asıl kızlar gelini kaybediyor ve işin trajik kısmı gerçekten kaybedebilirler de, çünkü damat bir gün cinnet geçirip kızı öldürebilir... Evliliğin pompalanması da kadınlara zarar veren bir durum; şiddeti, çocuk gelin vakalarını körükleyen bir durum...

Kadınlara yapılan baskılardan diğer tüm baskılardan daha farklı, çünkü hepsinde, tüm ideolojilerde bir yandaş bulabiliyorsun ama burada yalnızsın. Kendin mücadeleye ediyorsun.

Kadın örgütlülüğünün artması, bu yüzden çok önemli... En basitinden şunu düşünün hava karardıktan sonra tek başına bir sokakta hangi kadın tedirgin olmadan yürüebilir? Hiç taciz edilmemiş, şiddet görmemiş bir kadın bile olsa korkarak geçer o sokaktan, oysa bir erkek o sokakta dalgın dalgın rahatça tedirgin olmadan yürüebilir.

Muhafazakâr kesimden kadınlar da şiddete karşı örgütleniyor. Şefkat-Der'in bir sergisi oldu örneğin: kadınlar hangi araçlarla şiddete uğramış; halatlar, çeşitli sopalar, bıçaklar... Ceza evlerinde taammüden adam öldüren kadınların %90'ı aile içi şiddetten bıktıkları için cinayet işleyen kadınlardan oluşur. Tabii kadınlar bunu cinayeti cinnet sonucu işleyemediklerin mutlaka planlamaları, suç aletini temin etmeleri gerekiyor, o yüzden taammüden oluyor."

Ayşe Düzkan sözlerini mobbing konusunda yapılan bir ankete değinerek bitirdi:

"İş yerinde taciz konusunda 1651 kadınla anket yapılmış. Bu kadınların hepsi en az bir kez hayatlarında iş yerinde taciz ya da mobbinge uğradıklarını söylemiş ancak:

%61 yaşadığı olayı kimseyle paylaşmamış,

%12 arkadaşına anlatmış,

%1 şikâyet etmiş, dava açmış.

Nedeni çok basit: "suçlanan ben olurum, bir daha iş bulamam, piyasada adım kötü anılır" düşüncesi... Ne acı ki bu mücadele de kadınlar gerçekten yalnız!"

Etkinlik Gülsüm Çıta'nın eşsiz yorumuyla dinlenen şarkılarla devam etti. Daha sonra Barış Terkoğlu'nun önerdiği kadın şairlerden Birhan Keskin, Gülten Madak, Tomris Uyar'ın şiirlerinin Nilgün İlik Eren ve Devrim Yıldırım tarafından seslendirilmesiyle etkinlik sona erdi.

Siz De Psikolojik Şiddet Görüyor Olabilirsiniz!

Duygusal-psikolojik şiddetin etkileri fiziki şiddetten çok daha kalıcı ve etkili olabilmektedir. Korkutmak, tehdit etmek, aşağılamak, reddetmek, onların öz güvenini sarsmak amacıyla yapılan her türlü sözlü ve fiili tutum ve davranış biçimleri, duygusal-psikolojik şiddet türlerindedir. Özellikle, arkadaş arasında ve çevresinde küfür etmek, arkadaşını küçümseme, hakaret etme, alay etme, isim takma, tehdit ve tahkir gibi sözlü şiddet türleri, her şeyden önce öz güveni, şahsiyeti ve itibarı yok etmeye yarayan çok etkili ve tehlikeli bir yöntemdir. Uzmanların yaptığı incelemelerde; insana bağırmanın, gururunu incitmenin, topluluk önünde küçük düşürmenin, fiziksel şiddet uygulamakla tehdit etmenin, insanın kişisel duygu ve düşüncelerini açıklama özgürlüğünü elinden almanın, hareket ve özgürlüklerini kısıtlamanın, aile bireyleri ve arkadaşları ile görüşmesinin yasaklanmasının, istediği gibi giyinme isteğinin kısıtlanmasının "duygusal-psikolojik şiddet" olarak tanımlandığı ve uygulandığı kişinin ruh sağlığını önemli derecede bozan davranışlar olduğu görülmüştür. Bu konuda araştırmalar yapan uzmanlar duygusal-psikolojik şiddetin etkilerinin çok daha karmaşık ve uzun süreli olduğunu belirtiyorlar. Yapılan araştırmalarda duygusal şiddetin yaratacağı travmanın tedavisinin çok daha güç olduğu belirtilmektedir.

Aşağıdaki testi kendi kendinize uygulayarak aile içi şiddete maruz kalıp kalmadığınızı belirleyebilirsiniz. Lütfen sorulara verdiğiniz "evet" cevaplarını sayınız.

1. Sizinle arkadaşlarınız, aileniz, çocuklarınızın önünde alay ediyor mu?
2. Bazı arkadaşlarınızı görmenizi yasaklıyor veya engelliyor mu?
3. Sizi rahatsız eden isimlerle hitapta bulunuyor mu?
4. Eşyanızı kırdığı, yırttığı, parçaladığı oldu mu?
5. İstemediğiniz şeyler yapmanız için zorluyor mu?
6. Onunla sevişmek istemediğinizde veya cinsel birlikteliğinizde istediği şeyleri yapmadığınızda size kötü davranıyor mu?
7. Bir kişinin eşine vurmasını, korkutmasını doğal karşıladığını söylüyor mu?
8. Ona karşı gelmeye veya farklı düşündüğünüzü söylemeye korkuyor musunuz?
9. Onun yanında kendinizi tedirgin, huzursuz ve ne söyleyeceğini bilmez hissediyor musunuz?
10. Her dakika ne yaptığınızı ve nerede olduğunuzu takip etmek istiyor mu?
11. Sizin müzik, giysi, dizi film gibi seçimlerinizi aşağılıyor mu?
12. Sizi tehdit etti mi?
13. Sık, sık kendinizi ona karşı savunuyor musunuz?
14. Siz başka türlü düşünseniz de sizin ne diyeceğinizi, ne giyemeyeceğinizi o mu belirliyor?
15. O yokken aslında yanlış yapmadığınızı düşündüğünüz bazı durumları ona nasıl açıklayacağınızı düşünerek zaman geçiriyor musunuz?
16. Onunla yalnız konuşmak sizde gerginlik yaratıyor mu?
17. Onunla aynı fikirde olmadığınızı söylerken kalbiniz çarpıyor, çeneniz titriyor, gözlerinizden yaş boşanır gibi oluyor mu?
18. Onu kızdırmamak için her şeyi yapmaya razı mısınız?
19. Çocuklarınıza onu kızdırmamalarını tembih edip onları sürekli kontrol altında tutma ihtiyacı duyuyor musunuz?
20. Onunla birlikteyken veya o gelmeden ya da gittikten sonra baş, karın, boyun ağrısı gibi ağrılar, titreme, elinizin ayağınızın boşalması, aşırı yorgunluk yada gerginlik hissediyor musunuz?
21. O yokken siz ve çocuklarınız kendinizi daha rahat, mutlu, huzurlu hissediyor musunuz?
22. Sizi sık, sık bencil, aptalca, cahilce, çocukça, kıskanç, tutucu, yanlış davranmakla suçluyor mu?
23. Onun istemediği bir şeyi yaptığınızda size çok uzun sürelerle ve sık sık küsüyor mu?
24. Size kızdığı zaman sık, sık sizinle vakit geçirmek veya birlikte olmak istemediğini söylüyor veya hissettiriyor mu?
25. Onu bırakacak olursanız size, çocuklarınıza veya kendisine zarar vereceğini söylüyor mu?
26. Sizi sık, sık kendisinden para istemek zorunda bırakıyor mu?
27. Paranızı elinizden alıyor mu?
28. Size sık, sık kendi parasına ihtiyaç duyduğunuzu hatırlatıyor mu?
29. Ailenize ve size ait bütçenin nasıl yapılacağını, paranızın nereye ve nasıl harcanacağını o mu belirliyor?
30. Çalışmanızı engelliyor mu? Sizi sevdiğiniz bir işten zorla çıkardı mı? Ya da istemediğiniz bir işte çalışmanız için size baskı yapıyor mu?
31. Sizi sık sık suçluyor mu? Sizde onun suçlamalarını kabul eder ve onu haklı bulur hale geldiniz mi? Onun suçlamalarını kabul edip kendinizden utanmaya mı başladınız?
32. Size, kendisine hizmet etmekle yükümlü olan biriymişsiniz gibi davranıyor mu?
33. Görüşlerinizi, inancınızı küçümsüyor mu?
34. Sık sık sözünüzü kesip, söylemek istediğiniz şeyleri söylemenizi engelliyor mu? Tartışmak istediğinizde "seninle tartışmıyorum" diyor mu?
35. Ne kadar direnirseniz de önünde sonunda işler onun istediği şekilde mi gerçekleşiyor?
36. Kendinizi, istemeseniz de onun taleplerini yerine getirirken buluyor musunuz?
37. Onun eleştirileri karşısında sizi siz yapan davranışlarınızdan, alışkanlıklarınızdan, tutumlarınızdan, zevklerinizden utanır hale mi geldiniz?
38. Çocuklarınızı, arkadaşlarınızı, yakınlarınızı kendi yanına çekmeye çalışıp, sizi onlara şikâyet ediyor mu?
39. Kızdığında kapıları çarpıyor, cam çerçeve kırıyor, eşya fırlatıyor mu?
40. Onunla başkalarının yanında birlikteyken ne dediğinize, nasıl oturduğunuza, nasıl güldüğünüze sürekli dikkat etmek zorunda hissediyor musunuz?
41. Kadınlığınız veya erkekliliğinizle ilgili aşağılayıcı sözler kullanıyor mu?
42. Size sık, sık "Beni kızdırma!" diye bağırıyor mu?
43. Nedenini anlayamadığınız şekilde, haftada birkaç kez size bağırıyor, söyleniyor veya küsüyor mu?
44. Ona duygularınızı anlatmaya çalıştığınızda kendinizi daha da kırılmış, anlaşılmamış, aşağılanmış hissediyor musunuz?

Eđer yukarıdaki soruların en az beşinin sizin durumunuza uyduğunu düşünüp evet cevabı verdiyseniz, psikolojik şiddete maruz kalıyor olabilirsiniz. Bir psikologdan psikolojik danışmanlık hizmeti almanız gerekebilir.

MMO İstanbul Şubesi Kadın Mühendisler Komisyonu